

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของเครือข่ายมังคุดจันทบุรี จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของเครือข่ายมังคุดจันทบุรี นอกจากนี้ยังทำศึกษาศักยภาพของเครือข่ายมังคุดจันทบุรีในด้านปัจจัยการผลิต ด้านอุปสงค์หรือความต้องการ ด้านอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องและอุตสาหกรรมสนับสนุน ด้านบริบทของกลยุทธ์ทางธุรกิจและการแข่งขัน และเสนอแนะเชิงนโยบายในแนวทางการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายมังคุดจันทบุรี โดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจำแนกประชากรออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คณะกรรมการบริหารเครือข่ายมังคุดจันทบุรี ประกอบด้วย คณะทำงานด้านการผลิต จำนวน 6 คน คณะทำงานด้านการตลาด จำนวน 6 คน

กลุ่มที่ 2 สมาชิกของเครือข่ายมังคุดจันทบุรี เช่น เกษตรกร ผู้รวบรวม เป็นต้น จำนวน 16 กลุ่ม จาก 7 อำเภอ ในจังหวัดจันทบุรี (จากการสอบถามเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรีซึ่งรับผิดชอบงานเครือข่ายมังคุดจันทบุรี, 16 กรกฎาคม 2552)

กลุ่มที่ 3 บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่มาจากหน่วยงานหรือสถาบันหรือองค์กรที่สนับสนุนการดำเนินงานหรือช่วยยกระดับศักยภาพของเครือข่ายมังคุดจันทบุรี เช่น หน่วยงานหรือสถาบันหรือองค์กรภาครัฐ ในจังหวัดจันทบุรี ผู้ส่งออก สถาบันการศึกษาหรือสถาบันเฉพาะทาง เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งกลุ่มตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ประกอบด้วย ผู้แทนที่มาจากคณะกรรมการบริหารเครือข่ายมังคุดจันทบุรี ได้แก่ ผู้แทนที่มาจากคณะทำงานด้านการผลิต จำนวน 3 คน และผู้แทนที่มาจากคณะทำงานด้านการตลาด จำนวน 3 คน

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ประกอบด้วย ผู้แทนที่มาจากสมาชิกของเครือข่ายมังคุดจันทบุรีจำนวน 16 กลุ่ม โดยผู้วิจัยเลือกตัวแทนจากแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 2 คน ภายใต้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรีซึ่งรับผิดชอบงานเครือข่ายมังคุดจันทบุรี ดังนั้นจำนวนที่ใช้ศึกษาในวัตถุประสงค์ข้อนี้รวมทั้งสิ้น 32 คน

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาวัดอุปสงค์ข้อที่ 3 ผู้วิจัยเลือกภายใต้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรีซึ่งเป็นผู้ที่ดูแลและรับผิดชอบงานเครือข่ายมังคุดจันทบุรี ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ผู้แทนที่มาจากคณะกรรมการบริหารเครือข่ายมังคุดจันทบุรี ได้แก่ ผู้แทนที่มาจากคณะทำงานด้านการผลิต จำนวน 1 คน และผู้แทนที่มาจากคณะทำงานด้านการตลาด จำนวน 1 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้แทนที่มาจากสมาชิกของเครือข่ายมังคุดจันทบุรี ได้แก่ ผู้แทนที่มาจากเกษตรกร จำนวน 15 ราย และผู้แทนที่มาจากผู้รวบรวม จำนวน 1 ราย

กลุ่มที่ 3 ผู้แทนที่มาจากหน่วยงานหรือสถาบันหรือองค์กรที่สนับสนุนการดำเนินงานหรือช่วยยกระดับศักยภาพของเครือข่ายมังคุดจันทบุรี ได้แก่ ผู้แทนที่มาจากหน่วยงานภาครัฐในจังหวัด จำนวน 2 คน ผู้แทนที่มาจากองค์กรภาคเอกชนในจังหวัด จำนวน 2 คน ผู้แทนที่มาจากผู้ส่งออก จำนวน 3 คน และผู้แทนที่มาจากสถาบันการศึกษาหรือสถาบันเฉพาะทาง จำนวน 2 คน

ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดของข้อมูลที่ให้แหล่งของข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมและเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ

ข้อมูลในระดับนี้เป็นข้อมูลเชิงเศรษฐกิจของมังคุดซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมจากเอกสารทางวิชาการตามหน่วยงานราชการและศูนย์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลในระดับนี้เกี่ยวข้องกับข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1 สภาพการดำเนินงานของเครือข่ายมังคุดจันทบุรี จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรครวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของเครือข่ายมังคุดจันทบุรี และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเครือข่ายมังคุดจันทบุรี ความร่วมมือและบทบาทของสมาชิกในเครือข่ายมังคุดจันทบุรี

2.4 ศักยภาพของเครือข่ายในด้านต่อไปนี้ ด้านปัจจัยการผลิต ด้านอุปสงค์หรือความต้องการด้านอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องและอุตสาหกรรมสนับสนุน ด้านบริบทของกลยุทธ์ทางธุรกิจและการแข่งขัน

2.5 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในแนวทางการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายมังคุดจันทบุรี ในด้านต่อไปนี้ ด้านปัจจัยการผลิต ด้านอุปสงค์หรือความต้องการ ด้านอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องและอุตสาหกรรมสนับสนุน ด้านบริบทของกลยุทธ์ทางธุรกิจและการแข่งขัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

3.1 แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการบริหารเครือข่ายมังคุดจันทบุรี เนื้อหาคำถามในแบบสัมภาษณ์นี้จะเกี่ยวข้องกับสภาพการดำเนินงาน

ของเครือข่ายมังคุดจันทบุรีในปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของเครือข่ายมังคุดจันทบุรี และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 แบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกเครือข่ายมังคุดจันทบุรี เนื้อหาคำถามแบ่งออกเป็น

(1) ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเครือข่ายมังคุดจันทบุรี ความร่วมมือและบทบาทของสมาชิกในเครือข่ายมังคุดจันทบุรี

(2) ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของเครือข่ายมังคุดจันทบุรีในด้านต่อไปนี้ ด้านปัจจัยการผลิต ด้านอุปสงค์หรือความต้องการ ด้านอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องและอุตสาหกรรมสนับสนุน ด้านบริบทของกลยุทธ์ทางธุรกิจและการแข่งขัน

3.3 แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์/การสนทนากลุ่มสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มาจากคณะกรรมการบริหารเครือข่ายมังคุดจันทบุรี สมาชิกเครือข่ายมังคุดจันทบุรี ตลอดจนบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่มาจากหน่วยงานหรือสถาบันหรือองค์กรที่สนับสนุนการดำเนินงานหรือช่วยยกระดับศักยภาพของเครือข่ายมังคุดจันทบุรี เนื้อหาคำถามจะเกี่ยวข้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในแนวทางการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายมังคุดจันทบุรี ได้แก่ ด้านปัจจัยการผลิต ด้านอุปสงค์หรือความต้องการ ด้านอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องและอุตสาหกรรมสนับสนุน ด้านบริบทของกลยุทธ์ทางธุรกิจและการแข่งขัน

สำหรับการสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วจึงกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของสิ่งที่ต้องการสัมภาษณ์ สนทนากลุ่ม และสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นดังนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มผู้แทนที่มาจากคณะกรรมการเครือข่ายมังคุดจันทบุรี ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามผู้แทนที่มาจากสมาชิกเครือข่ายมังคุดจันทบุรี

ระยะที่ 2 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์หรือการสนทนากลุ่มผู้แทนที่มาจากคณะกรรมการบริหารเครือข่ายมังคุดจันทบุรี ผู้แทนที่มาจากสมาชิกเครือข่ายมังคุดจันทบุรี และผู้แทนที่มาจากหน่วยงานหรือสถาบันหรือองค์กรที่สนับสนุนการดำเนินงานหรือช่วยยกระดับศักยภาพของเครือข่ายมังคุดจันทบุรี

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้หาคุณภาพของเครื่องมือตามลำดับดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรีจำนวน 2 ท่านและผู้เชี่ยวชาญทางการเกษตรจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน พิจารณาความครอบคลุมในเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และความเหมาะสมของแบบสอบถาม หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำสิ่งที่ต้องแก้ไขมาปรับปรุงแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) เมื่อผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อให้มีความเที่ยงตรงในเนื้อหาแล้วจึงนำไปทดลองใช้ (Try out) กับเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดที่เป็นสมาชิกเครือข่ายมังคุดจันทบุรีแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับปรากฏว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น Cronbach alpha coefficient เท่ากับ 0.946 (ผลการทดสอบแบบในภาคผนวก)

3. นำแบบสอบถามมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งจากนั้นจึงสร้างแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์
4. นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้จากการสัมภาษณ์และ/การสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 และ 3 นั้น ผู้วิจัยจะใช้การสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2542 : 150 - 175)

ส่วนข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้จากแบบสอบถามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 นั้น ผู้วิจัยจะใช้สถิติเชิงพรรณนา เช่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ในการบรรยายลักษณะของข้อมูล ได้แก่ การรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเครือข่ายมังคุดจันทบุรี ความร่วมมือและบทบาทของสมาชิกในเครือข่ายมังคุดจันทบุรี ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของเครือข่ายมังคุดจันทบุรีในด้านปัจจัยการผลิต ด้านอุปสงค์หรือความต้องการ ด้านอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องและอุตสาหกรรมสนับสนุน ด้านบริบทของกลยุทธ์ทางธุรกิจและการแข่งขัน

ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนี้จะมีลักษณะเป็นมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (ปรับปรุงจากประคอง วรรณสูตร, 2542 : 72 - 75)

5	หมายถึง	มีศักยภาพมากที่สุด
4	หมายถึง	มีศักยภาพมาก
3	หมายถึง	มีศักยภาพปานกลาง
2	หมายถึง	มีศักยภาพน้อย
1	หมายถึง	มีศักยภาพน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยไว้ดังนี้ (ปรับปรุงจากประคอง วรรณสูตร. 2542 : 72 - 75)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	เครือข่ายมังคุดจันทบุรีมีศักยภาพมากที่สุด
3.50 – 4.49	เครือข่ายมังคุดจันทบุรีมีศักยภาพมาก
2.50 – 3.49	เครือข่ายมังคุดจันทบุรีมีศักยภาพปานกลาง
1.50 – 2.49	เครือข่ายมังคุดจันทบุรีมีศักยภาพน้อย
1.00 – 1.49	เครือข่ายมังคุดจันทบุรีมีศักยภาพน้อยที่สุด

